

Рецензія
на дисертаційне дослідження
СІЛЬЧЕНКА Володимира Васильовича
на тему: «Організаційне і методичне супроводження цифрової
трансформації малого агробізнесу як інструмент механізму ревіталізації»,
подане на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та
поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка»

Актуальність теми дисертації

Актуальність теми дослідження Сільченка В.В. зумовлена об'єктивною необхідністю цифрової трансформації як основи стратегічного відновлення та модернізації вітчизняного аграрного сектору в умовах безпрецедентних глобальних викликів. На тлі кліматичних змін, загострення проблем продовольчої безпеки та руйнівних наслідків повномасштабної агресії, особливої гостроти набуває питання пошуку нових парадигм виживання та розвитку малого агробізнесу як основи внутрішньої продовольчої безпеки.

Враховуючи загальносвітовий тренд становлення цифрової економіки інноваційний потенціал малого агробізнесу натеper насамперед залежить від рівня організаційної, технологічної та управлінської адаптивності. Дисертантом аргументовано, що цифрова трансформація є не лише вимогою часу, а основним фактором подолання «цифрового розриву» між малими та великими агроформуваннями та впровадження інноваційних технологій. Інтеграція таких передових рішень, як системи точного землеробства, БПЛА, Інтернет речей (IoT), штучний інтелект та аналітика Big Data, дозволяє суб'єктам малого бізнесу кардинально оптимізувати використання обмежених ресурсів, мінімізувати виробничі ризики та успішно інтегруватися у сучасні глобальні ланцюги доданої вартості і ефективно створювати локальні логістичні мережі. У цьому зв'язку актуальність дослідження проблематики організаційного і методичного супроводження цифрової трансформації малого агробізнесу як інструменту механізму ревіталізації не викликає сумніву.

Особливу наукову та практичну цінність дослідження має трактування цифрового трансформування як перманентного процесу. У роботі доведено, що відродження та розвиток малого агробізнесу неможливі без розробки та впровадження ефективного організаційного і методичного супроводження процесів цифрової трансформації. Такий підхід дозволяє перетворити фрагментарне використання ІТ-рішень на цілісну стратегію цифрового розвитку, що враховує специфіку галузевих обмежень, дефіцит інвестиційного капіталу та потребу у забезпеченні необхідного рівня цифрових компетентностей персоналу в аграрній сфері.

Попри значний масив наукових напрацювань у сфері цифровізації, питання формування комплексного методичного інструментарію для реалізації ревіталізаційних процесів саме у сегменті малого агробізнесу потребують подальшого розвитку. Дисертація частково заповнює цю нішу, пропонуючи цілісний інструментарій організаційного та методичного супроводження цифрової трансформації малого агробізнесу як ефективного інструменту механізму ревіталізації на основі сервісно-консалтингової моделі та цифрової кооперації.

Таким чином, тема дисертаційного дослідження є актуальною, своєчасною та має суттєвий науково-практичний інтерес. Вона відповідає державним пріоритетам цифровізації агробізнесу, напрямам державної політики щодо підтримки малого агробізнесу. У роботі Сільченка В.В. запропоновано дієвий інструментарій організаційного та методичного супроводження цифрової трансформації малого агробізнесу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження Сільченка В.В. виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи Херсонського державного аграрно-економічного університету в межах виконання науково-дослідних тем: «Розвиток аграрного сектору економіки України в умовах глобалізації та четвертої промислової революції» державний реєстраційний номер 0118U003141; «Теоретико-методологічне забезпечення інноваційного розвитку суб'єктів господарювання на засадах впровадження інтелектуальних інформаційних

технологій» реєстраційний номер 0120U104162; «Повоєнний розвиток аграрного сектору економіки України» державний реєстраційний номер 0124U000049; «Розбудова кооперативного сектору України в контексті розвитку соціальної економіки та інклюзивного підприємництва» державний реєстраційний номер 0124U000597; господарсько-договірної теми «Організаційне-методичне супроводження інноваційного розвитку Товариства з обмеженою відповідальністю «Ремсинтез» у контексті цифрової трансформації малого агробізнесу» (16 травня 2025 р –30 червня 2025 р.). У межах цих досліджень розроблено концепцію сервісно-консалтингової моделі цифрової трансформації малого агробізнесу на основі зміни функцій традиційного постачання матеріально-технічних ресурсів партнером на функції стратегічного інтегратора цифрових рішень.

Повнота викладу основних положень дисертації у наукових виданнях

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи свідчить про комплексний характер проведеного дослідження, його логічну завершеність, а також про достовірність отриманих результатів, висновків і рекомендацій, які винесені на захист та здобуті автором особисто. Основні положення дисертації детально висвітлені у наукових публікаціях здобувача, перелік яких наведено в рукописі.

Основні результати дослідження опубліковані у 10 наукових працях. Серед них 1 стаття у міжнародному виданні, 1 розділ колективної монографії, 4 публікації у фахових наукових журналах України, а також 4 публікації у матеріалах науково-практичних конференцій. Загальний обсяг наукових публікацій та їх зміст відповідають вимогам до науково-кваліфікаційних робіт.

Публікації здобувача відповідають вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. №44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії». Це підтверджує належну апробацію результатів дослідження та їхнє визнання у науковому середовищі.

Теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Теоретична значущість одержаних результатів полягає у обґрунтуванні наукових засад удосконалення організаційного і методичного супроводження цифрової трансформації малого агробізнесу як інструменту механізму ревіталізації. У роботі запропоновано комплексне оцінювання стану цифрової трансформації суб'єктів малого агробізнесу на основі трирівневої моделі (цифрова готовність - цифрова зрілість - цифровий потенціал), уточнені трактування дефініцій «цифрове трансформування» та «агробізнес»; визначено теоретичні засади сервісно-консалтингової моделі цифрової трансформації малого агробізнесу.

Внесок автора полягає у концептуальному обґрунтуванні сервісно-консалтингової моделі та формуванні підходів до оцінки ефективності цифрової кооперації спільного використання техніки на основі використання цифрових платформ та адаптації міжнародного досвіду цифрової кооперації до умов України.

Практичне значення результатів дисертації полягає у можливості їх використання на різних рівнях управління – державному, регіональному та місцевому. Результати дисертаційної роботи мають прикладне значення для малого агробізнесу, сільськогосподарських дорадчих служб та підприємств, що забезпечують функціонування сільськогосподарського виробництва та можуть бути використані під час розроблення стратегій і проєктів цифрового трансформування малого агробізнесу, програм розвитку сільських територій з використанням сучасних цифрових технологій.

Основні результати дисертаційного дослідження вже знайшли практичне застосування, що підтверджено відповідними довідками про впровадження, зокрема: ТОВ «РЕМСИНТЕЗ», м. Кропивницький (довідка № 86 від 25.03.2026 р.); ГО «Кіровоградська обласна сільськогосподарська дорадча служба» (довідка №1 від 02.04.2026р.); ФГ «ВЕСТА-ЛЮКС» (довідка про впровадження ФГ «ВЕСТА-ЛЮКС»); ФГ «Зелінський С. Б.» (довідка про впровадження ФГ «Зелінського С. Б.»); ФГ «Підкова» (довідка про впровадження ФГ «Підкова»);

Херсонського державного аграрно-економічного університету (довідка № 711/02-23/01 від 18.05.2026 р.).

**Ступінь обґрунтованості й достовірності основних наукових положень,
висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації**

Наукові результати, висновки та рекомендації, викладені у дисертаційній роботі Сільченка В.В., є достатньо аргументованими та характеризуються високим рівнем обґрунтованості. Це підтверджується ґрунтовним аналізом значного обсягу наукових джерел (262 найменування), що охоплюють теоретичні та прикладні аспекти цифрового трансформування, економічного обґрунтування інструментарію цифрових трансформацій в малому агробізнесі та впливу процесів провадження цифрових технологій на ефективність господарської діяльності.

Кількість та якість використаних матеріалів, глибина їх аналізу створюють передумови для забезпечення достовірності та обґрунтованості наукових положень, висвітлених у дисертаційній роботі. У дослідженні систематизовано та узагальнено праці вітчизняних і зарубіжних науковців у сферах економіки, агробізнесу, інноваційних технологій, цифровізації, особливостей функціонування малого агробізнесу. Особливу увагу приділено аналізу статистичних даних щодо стану цифрової трансформації та кооперації в малому агробізнесі.

Мета дослідження визначена чітко і коректно, предмет і об'єкт роботи відповідають темі дисертації. Поставлені завдання повністю узгоджуються з метою роботи та забезпечують її комплексне розкриття.

Робота є завершеним науковим дослідженням, її розділи логічно взаємопов'язані між собою, що забезпечує системний та комплексний підхід до вирішення питань оцінки стану цифрової трансформації та організаційно-методичного супроводження її реалізації в малому агробізнесі. Дослідження базується на використанні сучасних методів аналізу, зокрема економіко-математичних підходів, анкетного дослідження, що дозволяє аргументовано визначити елементи організаційно-методичного супроводження цифрової трансформації як інструменту механізму ревіталізації.

Таким чином, дисертаційна робота Сільченка В.В. відповідає вимогам до наукових досліджень, відзначається високим рівнем аргументованості висновків і є вагомим внеском у розвиток наукових підходів до організаційно-методичного супроводження цифрової трансформації малого агробізнесу в контексті забезпечення ревіталізації.

Наукова новизна отриманих результатів

Наукова новизна дисертаційного дослідження Сільченка В.В. полягає у розробці сервісно-консалтингової моделі цифрового трансформування малого агробізнесу, в основі якої діяльність постачальника матеріально-технічних ресурсів як стратегічного інтегратора цифрових рішень (с. 24).

Подальшого розвитку набули методи оцінки готовності малого агробізнесу до інтеграції у партнерські цифрові системи, що базується на розрахунку Індексу стратегічної клієнтської залученості (ISKE). Наукова новизна також полягає в обґрунтуванні доцільності платформної бізнес-моделі на основі виявлення та аналізу факторів впливу на стан та перспективи цифрової трансформації і у розробці організаційно-методичних підходів супроводження та оцінки економічної ефективності цифрової кооперації малого агробізнесу для забезпечення спільного використання техніки на основі цифрових платформ (с. 153).

Результати дослідження сприяють формуванню сучасного понятійного апарату, зокрема уточненні дефініцій «цифрове трансформування» (трактування як перманентного процесу) (с. 36) та «агробізнес» (с. 50-51). Запропоновані методичні підходи до оцінки ефективності спільного використання техніки на основі цифрової кооперації є важливим інструментом для прийняття рішень суб'єктами малого агробізнесу. Наукова новизна підтверджується відповідними публікаціями у фахових наукових виданнях, що свідчить про достатній рівень обґрунтованості дослідження та його практичну значущість (с. 12).

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності

Текст дисертації та наукових публікацій Сільченка В.В. є оригінальним результатом самостійного наукового дослідження. Всі цитати оформлені відповідно до вимог та мають посилання на використані джерела. Згідно з результатами перевірки на академічну доброчесність, проведеної системою StrikePlagiarism від 18.03.2026 року, робота не містить ознак плагіату, фабрикації або фальсифікації. Оригінальність тексту підтверджена відповідними звітами, які свідчать про відсутність неправомірних запозичень та дотримання принципів академічної доброчесності.

Результати дисертаційного дослідження відображені у фахових наукових публікаціях, що відповідають вимогам наукової етики та є визнаними у відповідній науковій спільноті. Це підтверджує належний рівень авторського внеску та унікальність дослідження.

Дискусійні положення та зауваження дисертації

Відзначаючи наукові здобутки, що представлені у дисертаційному дослідженні Сільченка В.В., варто звернути увагу на окремі положення та висновки, які можуть бути предметом подальшої наукової дискусії.

По-перше, у дисертаційному дослідженні автор акцентує увагу на сервісно-консалтинговій моделі цифрового трансформування малого агробізнесу як ефективному інструменті організаційно-методичного супроводження цифрової трансформації малого агробізнесу (с. 183). Незважаючи на достатню аргументованість її ефективності та рівень обґрунтованості методичних підходів щодо її впровадження і оцінки стану трансформації на різних етапах, варто порівняти таку модель з іншими моделями організаційно-методичного супроводження цифрової трансформації малого агробізнесу (за супроводженням дорадницькими організаціями або органами місцевого самоврядування).

По-друге, автор дослідження підкреслює важливість цифрової кооперації та доцільність використання цифрових платформ (с. 70; 160-166; 177; 180-181). Водночас варто детальніше розглянути можливі ризики, особливо в контексті забезпечення інформаційної безпеки та врегулюванні потенційних конфліктів суб'єктів малого агробізнесу, що спільно використовують техніку. Відповідно було

б доцільно більш докладно розглянути алгоритм прийняття рішень «віртуальним диспетчером».

По-третє, новизна роботи полягає у розробці концепції сервісно-консалтингової моделі цифрового трансформування малого агробізнесу, в основі якої зміна функцій постачальника матеріально-технічних ресурсів з традиційного продавця техніки до стратегічного інтегратора цифрових рішень (с. 197). У цьому зв'язку доцільно було б розглянути чи існують ризики монополізації ринку або надмірної залежності малого агровиробника від постачальника техніки при переході на сервісно-консалтингову модель та підходи до управління ними.

По-четверте, у роботі застосовано анкетування як метод дослідження (с. 93). Результати анкетування використані для оцінки стану цифрового трансформування та визначенні його перспектив. Водночас не представлено підходів до визначення критеріїв відбору респондентів.

Незважаючи на зазначені дискусійні положення, вони не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження та не зменшують цінності отриманих наукових і практичних результатів. Дисертація Сільченка В. В. є вагомим науковим дослідженням, яке має як теоретичне, так і практичне значення для розвитку агробізнесу бізнесу.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам

Дисертація Сільченка В. В. за своїм змістом, оформленням і структурою є завершеною, самостійно виконаною кваліфікаційною науковою працею, в якій викладено наукові положення та нові науково обґрунтовані результати особисто проведених здобувачем досліджень. Ці результати мають важливе значення для забезпечення процесів цифрової трансформації малого агробізнесу у контексті його відновлення та розвитку. Автором запропоновано нове вирішення наукової задачі щодо організаційного і методичного супроводження цифрової трансформації малого агробізнесу як інструменту механізму ревіталізації.

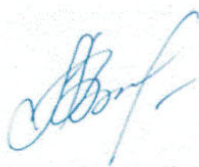
Дисертаційна робота відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня

доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261 (зі змінами та доповненнями), Постанови Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 року «Про затвердження порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а також змінам, внесеним Постановою Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 року №502 та наказом Міністерства освіти і науки України №40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Враховуючи наукову новизну, актуальність теми дослідження та значущість отриманих результатів, дисертаційна робота Сільченко Володимира Васильовича відповідає встановленим вимогам та заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка»

Рецензент:

Кандидат економічних наук,
доцент, завідувач кафедри
менеджменту, маркетингу та
інформаційних технологій
Херсонський державний
аграрно-економічний університет

Ганна ЖОСАН

Підпис Жосан Г.В. засвідчую
начальник відділу кадрів
Херсонського державного
аграрно-економічного університету

Юлія ЯВОРСЬКА